

NORDENS FACKLIGA SAMORGANISATION
POHJOLAN AMMATILLINEN YHTEISJÄRJESTÖ
COUNCIL OF NORDIC TRADE UNIONS

Till Socialdepartementet,
Registrator vid Socialdepartementet samt ansvarig handläggare

Remissyttrande angående SOU 2011:74 "I gränslandet – social trygghet vid gränsarbete i Norden"

Nordens fackliga samorganisation, NFS, önskar härmed inkomma med kommentarer till SOU 2011:74 I gränslandet – social trygghet vid gränsarbete i Norden, som skickats på remiss inom hela Norden.

NFS är en nordisk facklig organisation, med de svenska centralorganisationerna LO, TCO och Saco som medlemmar. Utöver dessa tre, är ytterligare 13 centralorganisationer i Norden medlemmar av NFS. Eftersom NFS är en nordisk organisation, önskar vi framföra våra synpunkter ur ett nordiskt perspektiv, således är synpunkterna av en övergripande karaktär. I övrigt hänvisar vi till synpunkterna från våra svenska medlemsorganisationer, LO, TCO och Saco.

NFS styrelse har tagit del av förslagen i "I gränslandet", och önskar framföra följande synpunkter.

Generella synpunkter:

Gränshinderproblematiken kan inte lösas av att endast ett land ser över sina lagar och regler. Vid alla gränshinder är minst två länder inblandade. Själva kärnan av problemet är således att minst två länder måste gemensamt söka lösningar på de problem och hinder som uppstår vid gränspendling och gränsarbete. Likaledes har kommittéen i sitt delbetänkande upprepade gånger kommit till slutsatsen att ett gränshinder inte kan lösas av Sverige allena, utan att frågan måste drivas vidare i olika forum. En uppfattning som NFS ställer sig bakom.

NFS vill således uppmuntra den svenska regeringen att aktivt fortsätta sitt arbete mot gränshinder, särskilt inom ramen för bilateralt arbete och inom Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Gränshinderforum är ett forum där gränshinder identifieras. Lösningarna på gränshinder ligger ofta utanför Gränshinderforum. Det är därför viktigt att regeringen inte skjuter över gränshinderfrågor på Gränshinderforum, utan att man tar gränshindren vidare till Nordiska ministerrådet, där också lösningar kan komma till.

Fler förslag för att lösa gränshinder i arbetslöshetsförsäkringen

NFS förslag 1) Sveriges gränsgångaravtal med Norge och Finland bör ses över.

Principen om endast en tillämplig lagstiftning innebär att den försäkrade ska omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat, och som huvudregel gäller att en anställd eller egenföretagare ska omfattas av lagstiftningen om social trygghet i det land där arbetet huvudsakligen utförs, oberoende av bosättningsort, arbetsgivarens bosättningsort eller var arbetsgivarens företag är beläget. För gränsarbetarna finns dock en del undantag. Till exempel ska gränsarbetare mellan Sverige och Norge respektive Sverige och Finland själva uppskatta sin inkomst

och betala in rätt skatt till sitt bosättningsland. Detta har fått konsekvensen att flera gränsarbetare väljer att arbeta längre in i det angränsande landet, i en kommun som inte är en gränskommun, där grängsgångaravtalet inte gäller.

Grängsgångaravtalen fyllde säkerligen sin funktion när det upprättades, men idag innebär avtalen ibland mer nackdelar än fördelar, till exempel när den enskilde måste betala in skatt själv istället för att arbetsgivaren gör skattebetalningen. Grängsgångaravtalet med Danmark har sagts upp och ett annat avtal har förhandlats fram. Regeringen skulle kunna se över alla avtalen, till exempel inom Nordiska ministerrådet, för att få fram en gemensam nordisk lösning, som förenklar för gränsarbetarna.

NFS förslag 2) Tydliggör i vilken a-kassa som gränsarbetaren ska vara medlem, bortom alla tvivel.

Som kommittéen mycket riktigt påpekar i sitt delbetänkande, så råder det otydlighet gällande arbetslöshetsförsäkringen och hur gränsarbetaren ska bete sig för att göra rätt i förhållande till det komplicerade regelverk som finns. Ett förtydligande, och kanske också en förenkling av reglerna, skulle kunna minska osäkerheten för många som funderar på att ta ett arbete på andra sidan en landgräns.

Arbetsmarknaden är regional, men trygghetssystemen är nationella. Det är inte möjligt, och kanske inte heller önskvärt, att helt samordna alla de nordiska arbetslöshetsförsäkringarna. Men det minsta regeringarna måste göra, är att fastställa tydliga regler för vad som gäller. Regler som inte misstolkas av de andra länderna, eller missuppfattas av a-kassorna, de anställda, och andra inblandade. NFS föreslår därför att den svenska regeringen genom Nordiska ministerrådet tar initiativ till ett gemensamt nordiskt arbete för att förtydliga reglerna kring vilken arbetslöshetsförsäkring gränsarbetare ska tillhöra. Reglerna måste vara så samordnade att det inte förekommer något tvivel om när man ska tillhöra vilket lands arbetslöshetsförsäkring, samt att det inte finns möjlighet för någon att "falla mellan stolarna".

Kommentarer till de enskilda förslagen i delbetänkandet

Möjlighet för person äldre än 64 år att bli medlem i en arbetslöshetskassa

NFS har inga kommentarer om det enskilda förslaget.

NFS vill påpeka att det generellt inte bör få finnas några hinder för äldre att delta på arbetsmarknaderna i hela Norden. Åldersgränser i olika system riskerar alltid att bli ett hinder för äldre som vill delta på arbetsmarknaden. Pensionsåldern i Sverige är visserligen 65 år, men med rätt att fortsätta arbeta till 67. På Island är pensionsåldern 67, men man kan ha rätt till arbetslöshetsförsäkring även upp till 70 år.

Möjlighet till förlängd retroaktivitet vid inträde i en arbetslöshetskassa

NFS tillstyrker förslaget.

Ett stort upplevt problem vid arbete i ett annat land än boendelandet är just a-kassan, vilken a-kassa man ska tillhöra, regler kring inträde och avgifter, samt regler kring ersättning vid arbetslöshet. Att man vill förmildra dessa problem är positivt, eftersom det kan öka benägenheten att söka sig till en vidare arbetsmarknad, och minska osäkerheten för de personer som väljer att ta ett arbete på andra

sidan gränsen. Regeländringen likställer också villkoren för gränsarbetare med villkoren för de som flyttar inom Norden, gällande a-kasseinträde. A-kassans uppgift är just att förmildra omställning mellan arbete och arbetslöshet. Det är således mycket positivt att fler kommer att kunna kvalificera sig till inkomstrelaterad ersättning, med den förlängda retroaktiviteten.

Utvidgad rätt till ersättning av allmänna medel enligt förordning (1980:631) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program eller arbetslivsinriktad rehabilitering m.m. till att gälla även för den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering och uppbär ersättning enligt annan medlemsstats regler med stöd av förordning 883/2004.

NFS har inga kommentarer om det enskilda förslaget.

NFS vill dock påpeka att ungefär samma förutsättningar gäller vid arbetsmarknadspraktik, den som uppbär ersättning i Sverige och gör arbetsmarknadspraktik i Sverige eller hos en svensk juridisk person har ett statligt försäkringsskydd i det fall han eller hon vållar skada hos praktikanordnaren. Samma skydd gäller inte om arbetsmarknadspraktiken görs utomlands, hos en icke-svensk juridisk person, vilket förts fram som en av anledningarna till varför det inte är möjligt att göra arbetsmarknadspraktik utanför Sverige (med vissa undantag i gränsområden under vissa förutsättningar). Om den av kommittéen föreslagna förändringen genomförs borde det också vara skäl för att se över regelverket gällande arbetsmarknadspraktik.

Förtydligande av regelverket för personer som återinträder i vissa arbetsmarknadspolitiska program

NFS har inga kommentarer om det enskilda förslaget.

Förslaget är ett förtydligande av de regler som gäller redan idag.

Slutligen vill NFS uttrycka sin uppskattning för arbetet med gränshinderfrågor som den parlamentariska kommittéen lagt ned. Vi önskar att regeringen fortsätter att prioritera dessa frågor, intill det att gränshindren på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden har lösts, och vi står till förfogande om vi kan hjälpa till på något sätt i det arbetet.

Vänligen,

Lóa Brynjúlfsdóttir
Generalsekreterare
Nordens Fackliga Samorganisation

Maria Noleryd
Utredare
Nordens Fackliga Samorganisation